

Nr 371.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 355, angående anslag till lantmäteriväsendet m. m.*

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 355 angående anslag till lantmäteriväsendet har bland annat förelagts riksdagen förslag till stat för lantmäterikontoren i länen, och ingår härvid såsom en förutsättning för däri upptagna löneförmåner för förste lantmätarna borttagande av deras rätt att uppbära lösen för kopior och avskrifter. Denna lösen synes emellertid efter förslaget för framtiden ej komma att alldeles upphöra, utan kommer densamma att omsättas till en mot lösen svarande stämpelavgift.

Hittills har allmänheten för erhållande av de upplysningar, som innehållas i de kartor och handlingar, vilka förvaras å lantmäterikontoren i länen, för så vitt dessa upplysningar ej omedelbart inhämtats genom besök å samma kontor, fått vidkännas antingen lösen för utdrag och avskrifter eller ersättning till förste lantmätaren för utredning. Visserligen finnes stadgad frihet från lösen för bevis av förste lantmätare om sådana förhållanden, varom i nämnda kontor förvarade kartor och handlingar *omedelbart* lämna upplysning. Begagnande av denna fördel förutsätter emellertid i regel personligt besök i kontoret. Det är nämligen ofta svårt att i brev framföra sina önskemål så tydligt, att missuppfattning kan förebyggas. Å andra sidan äro förhållandena ofta sådana, att den enskildes behov kan tillgodoses såväl genom ett bevis som genom en avskrift eller kopia.

I vanliga fall förekommer utöver nu nämnda utgifter för den enskilde även ersättning för porto samt kommissionärsarvode.

Genom bifall till ovannämnda förslag komme inga utgifter att be-

sparas allmänheten. Skillnaden består endast däri, att en del av den ersättning, som allmänheten får utgiva, övergår till statsverket. Den föreslagna förändringen medför alltså inga fördelar för den rättssökande allmänheten. Det kan till och med tänkas, att utbytet av lösen mot stämpel kommer att så till vida bliva till nackdel för allmänheten, att ersättning för utredning kommer att förekomma oftare än hittills.

För att allmänheten skall kunna få någon fördel av den föreslagna ändringen, torde enda möjligheten vara, att alla upplysningar, som stå att erhålla av lantmäterikontorens kartor och handlingar såsom regel tillhandahållas allmänheten utan någon som helst kostnad. Såsom följd härav bör fastslås, att förste lantmätarna ej äga att av allmänheten uppbära någon som helst ersättning. Detta synes betingat även med hänsyn till deras ställning och deras befattningar åtföljande tjänsteåligganden. Tillåtas förste lantmätarna att göra utredningar, torde ej kunna undgås, att de ofta i tjänsten få att yttra sig i ämnen, som de förut på enskildes begäran tagit befattning med.

Slutligen torde översändande av begärda rekvisitioner böra få ske med användande av tjänstefrimärken.

Under senare åren har jag upprepade gånger väckt förslag om åtgärder för lindring genom statens mellankomst i jordägarnas kostnader för lantmäteriförrättningar. Till följd av första kammarens avslag på mina motioner, föranledde desamma till en början icke någon riksdagens åtgärd. Emellertid må erinras om att de motiv, som första kammaren härvid andragit, dock inneburit understöd för motionernas syfte. Emellertid enade sig kamrarna år 1918 om att i skrivelse nr 95 den 6 april anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t i samband med pågående utredning av vissa lantmäteriet berörande frågor samt vad därmed ägde sammanhang jämväl låta utreda, i vad mån och på vad sätt ökade statsbidrag till kostnaderna för lantmäteriförrättningar borde utgå.

Nog hade jag föreställt mig, att denna riksdagens skrivelse skulle resultera i något annat än vad 1917 års lantmäterikommission i denna del åstadkommit. Och om detta resultat förefaller mig skäligen magert, måste mitt omdöme bliva ännu sämre om Kungl. Maj:ts förslag, som innebär stora beskränningar av kommissionens förslag.

Den största av dessa består däri, att Kungl. Maj:t icke upptagit kommissionens förslag om statens övertagande av kostnaderna för gode mäns biträde vid lantmäteriförrättningar. De skäl kommissionen anfört

till stöd för sitt förslag härom synas mig emellertid bärande. Departementschefen har däremot erinrat, att biträde av gode män huvudsakligen förekomme vid förrättningar, där föremålet vore av jämförelsevis större värde. Detta är uppenbarligen icke fallet. Flertalet förrättningar, vid vilka biträde av gode män erfordras, äro tvärtom små och angå ofta områden av ringa värde. Det må här endast erinras om rågångsförrättningar, förrättningar angående ägoutbyten, utbrytningsförrättningar samt klyvningar av hemman och lägenheter. Enligt min mening bör kommissionens förslag antagas, och torde vid sådant förhållande erfordras en anslagsökning av 200,000 kronor. Emellertid kommer även under förutsättning av bifall härtill det av departementschefen beräknade procentiska förhållandet mellan statens och jordägarnas kostnader för lantmåteriförrättningar icke att uppnås, såsom torde framgå av vad här nedan anföres.

I avseende å de villkor för bidrag till laga skiften och hemmansklyvningar, som kommissionen föreslagit, har Kungl. Maj:t från villkoret under a) uteslutit »åstadkommande av bättre indelning av jorden för rationellt jordbruk». Detta är så mycket mer anmärkningsvärt, som ändamålet med ett skifte i främsta rummet givetvis är detta. Å andra sidan har Kungl. Maj:t för anslag till sistnämnda båda slag av förrättningar tillagt villkor om viss maximiareal, i likhet med vad som föreslagits för jordavsöndringar och ägostyckningar. Det är emellertid så, att det vid ett skifte eller en hemmansklyvning ofta kan inträffa, att till viss lott lägges en större areal oduglig mark. Detta är ofta till men genom ökad stängselskyldighet och andra olägenheter. Nu innebär emellertid Kungl. Maj:ts förslag den ytterliga olägenhet, att ägaren även till äventyrs kommer att gå miste om statsbidrag. Detta kan icke vara riktigt.

Lantmäteristyrelsen hade föreslagit, att understöd borde få utgå till skiften och hemmansklyvningar, som avsett »befrämjande av reda i fastighetsväsendet», samt erinrat, att villkoret under c) att förrättningen utförts efter nymätning i enlighet med mätningsförordningens föreskrifter syntes leda till att alla förrättningar, som börjats före den tidpunkt, då nämnda förordning trätt i kraft, utestängdes från understöd. Jag gillar lantmäteristyrelsens uppfattning och anser i likhet med styrelsen, att sistnämnda bestämmelse icke bör tillämpas på laga skiften, som påbörjats före utfärdandet av blivande bestämmelser i ämnet och att i allt fall möjlighet till undantag bör beredas dels helt och hållet dels särskilt vad angår större skogsområden.

Departementschefen har emellertid icke funnit sig kunna tillstyrka dessa utvidgningar av bidragsmöjligheterna. Emellertid förefaller det mig synnerligen önskvärt och att det för övrigt bör ligga i sakens natur att så sker. Det kan icke vara något statsintresse att framtvunga nymätningar, om användbar karta finnes. Särskilt är det ju vanligt, att inägorna nymätas, under det att gammal karta användes rörande skogsmarken. I sådant fall skulle möjlighet till statsbidrag vara utesluten.

Den sammanställning, som skett i fråga om fördelningen mellan staten och jordägarna av kostnaderna för lantmåteriförrättningar, synes mig missvisande. Det är nämligen givet, att kostnaderna för hantlangning redan ökats och för framtiden komma att hålla sig i en prisnivå, som innebär en höjning av minst 100 procent utöver den ökning, som andra utgiftsposter komma att uppnå i jämförelse med 1914 års prisläge.

Vidare har någon hänsyn icke tagits till en hel del arbeten och kostnader, som åtfölja en skiftesförrättning, såsom kostnader för flyttning och uppförande av hägnader och lador, omläggning av diken, ordnandet av vägar för grödans införande m. m. för att nu icke tala om varjehanda likvider, som bliva en följd av skiftet.

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig föreslå, att riksdagen måtte

dels i samband med godkännandet av ovanberörda förslag till stat för lantmåterikontoren i länen hemställa, att Kungl. Maj:t måtte se till att alla upplysningar, som kunna erhållas av de kartor och handlingar, vilka finnas i lantmåterikontoren i länen, måtte tillhandahållas allmänheten utan annan kostnad än den, som kommer att utgå såsom stämpel till statsverket,

dels för sin del besluta ej mindre lindring i villkoren för statsbidrag till jorddelningsförrättningar minst i den utsträckning, som jag ovan angivit, än även att staten skall gälda kostnaderna för gode mäns biträde vid lantmåteriförrättningar i enlighet med det förslag, som 1917 års lantmåterikommission avgivit i

ämnet, samt i anledning härav höja nionde huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till rese- och trakta-
mentspenningar från föreslagna 850,000 kronor med
200,000 kronor till 1,050,000 kronor.

Stockholm den 31 mars 1919.

Emil Molin

i Dombäcksmark.
